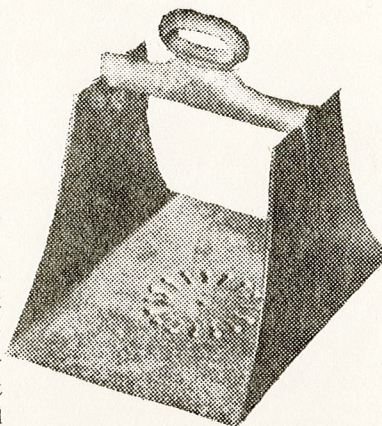

Minnen
på
Museum

Den österländska stigbygeln från Wälsta i Forsa

Atminstone ett årtusende före Kristi födelse användes hästen som riddjur, men det skulle ännu dröja rätt länge, innan stigbygeln uppfanns. Sannolikt härstammar den som så mycket annat från Asien, en världsdal som i alla tider varit känd som hemvist för skickliga ryttarfolk. Man vet, att stigbygeln där var i bruk några hundra år före vår tidräknings början, och så småningom spred sig bruket att använda stigbyglar även till den västerländska världen. På den europeiska kontinenten nämnes stigbygeln dock först i slutet av 500-talet, medan ett av de äldsta stigbygelsfynden på nordisk botten härrör från en grav i Vendels socken från 800-talets början.

Under medeltiden var de europeiska stigbygelstyperna ganska enkla och funktionalistiska, men man känner också exempel på mera påkostade sådana hos de östeuropeiska folken och hos praktälskande furstar längre västerut. Allt talar emellertid för att dessa praktstigbyglar kommit till Europa från den mohammedanska världen. Kejsar Karl V ägde ett par sådana, tillverkade 1535 i Sevilla, och ett annat praktexemplar, gjutet i brons, har påträffats i Brunkebergsåsen i Stockholm och anses möjligen kunna vara från tiden för slaget på Brunkeberg 1471. Den sistnämnda stigbygeln har böjd fotplatta, genombruten av ett flertal nyckelhålslika ornament i roretform av omiskännlig österländsk typ.

Gävle museum har nyligen fått som gåva av fru Gerda Jernberg härstädes motta en liknande stigbygel, som kommit från Wälsta i Forsa socken, Hälsingland. Denna stigbygel är smidd av järn men bär spår av att ha varit överdragen med någon guldliknande hinna. Den breda fotplattan är rak, men liksom den ovan nämnda brunkebergsstigbygeln är även exemplaret från Forsa genombrutet av ett rosettornament, som i detaljerna tycks helt överensstämma med den österländska stigbygeln. Stigladershålet är emellertid icke runt på forsafyndet utan springformigt.

Forsa är en gammal bygd och dess innevånare har av gammalt haft rykte om sig att vara fönämt sturska. Fyndorten Wälsta tyder också på gammal kultur — ortnamn på »sta» hör till våra allra äldsta. Men likväl undrar man så smått, hur denna österländska eller åtminstone österländskt påverkade praktpjäs kunnat hamna i dessa trakter.

E. W.